

FÖRSAMLINGSVALET 2026

2026

KANDIDATENS HANDBOK

NAVI

LASTEN JA
NUORTEN
KESKUS

INNEHÅLL

VAD HANDLAR FÖRSAMLINGSVALET OM? 3

Vart kandiderar du?

Valets tidtabell

VARFÖR SKA MAN STÄLLA UPP SOM KANDIDAT? 7

HUR STÄLLER MAN UPP SOM KANDIDAT? 9

Valmansföreningar

Att grunda en valmansförening

KAMPANJ 13

Personlig kampanj

Valkompass

Stöd som församlingen erbjuder

Listans gemensamma kommunikation

Stöd som Navi erbjuder

ATT VARA FÖRTROENDEVALD 17

Möten i församlingarna 18

Olika förvaltningsorgan

Mötespraxis

Ärenden som behandlas 23

Verksamhetsplan och -berättelse

Budget

Andra ärenden

Personval och val 25

Kyrkomötet och stiftsfullmäktige

Kyrkoherde- och kaplanval

Anställningar

Argumentation 28

Rättigheter och skyldigheter 29

Sekretess

Att bekanta sig med bilagor

Rätten att hänga med

Ersättningar

FÖRSAMLINGS- VALET

Vad är det frågan om?

Vart kandiderar du riktigt?

I församlingsvalet väljs förtroendevalda till församlingens högsta beslutande organ. Om församlingen inte tillhör en kyrklig samfällighet är organet kyrkofullmäktige. I församlingar som tillhör en samfällighet väljs representanter både till den egna församlingens församlingsråd och till samfällighetens gemensamma kyrkofullmäktige.

I församlingsrådet/ kyrkofullmäktige, alltså det högsta beslutande organet i församlingen, görs beslut om alla stora ärenden i församlingarna, så som ekonomi, målet med verksamheten samt centrala anställningar. Man kan även göra beslut om vad församlingen tycker i lokala frågor och hur samarbeten med andra aktörer fungerar. I samfälligheten hör till exempel beslutfattningen om fastigheter och ekonomin för hela samfälligheten till gemensamma kyrkofullmäktige.

Valbarhet

I församlingsvalet vid en samfällighet hålls två val: ett val för gemensamma kyrkofullmäktige och ett annat val för församlingsrådet. Man kan ställa upp antingen i båda valen eller bara det ena. I en självständig församling hålls endast ett val till kyrkofullmäktige. Du kan kandidera i valet om du är:

- 18 år gammal (på valdagen)
- Konfirmerad medlem av församlingen och
- Känd för din kristna övertygelse

Det finns inget test för kristen övertygelse, utan det beror på kandidatens samvete. Informationen för de två andra punkterna finns i kyrkans register. Kandidaten får inte heller varken vara omyndig eller anställd vid den församling som det är frågan om i valet eller någon annan församling i samma samfällighet.

Alla medlemmar av kyrkan som fyllt 16 år får rösta.

VALETS TIDTABELL

1.9.

Listan över röstberättigade i valet kontrolleras.

15.9.

Sista dagen för att grunda en valmansförening. I stiftelseurkunden för valmansföreningen räknas upp kandidaterna för listan i fråga.

15.9. är alltså den dagen då du senast måste ställa upp som kandidat genom att kontakta en valmansförening. Trots det börjar valmansföreningarna samla in kandidater redan under våren och sommaren.

OKTOBER

Tre veckor före valet publiceras en sammanställning av kandidatlistorna. Från den får du veta ditt kandidatnummer.

I det här skedet lönar det sig att börja göra kampanj!

NOVEMBER

Förhandsröstning **3–7.11.**

Andra söndagen i november (15.11.2026):

Församlingsvalet ordnas kl. 11–20. Valresultatet ska fastställas senast på den tredje dagen efter valdagen.

Varför ska man ställa upp som **KANDIDAT?**

Alla beslutande organ drar nytta av att det finns olika slags personer med i beslutsfattandet, likaså församlingens beslutsorgan. Mångfaldighet hjälper oss fästa uppmärksamhet vid olika saker som annars skulle kunna förbises. Beslutsfattarna representerar likaså olika grupper vars röster skulle vara bra att både synas och höras i beslutsfattningen. Äldre beslutsfattare kan lyssna på unga vuxna, gå på ungdomsevenemang och minnas hur det var att vara ung, men ingen kan nå upplevelsevärlden i fråga på samma sätt som någon som lever mitt i det. Det är alltså viktigt att även unga är med i beslutsfattningen.

Genom att ställa upp som kandidat kan du agera för saker som är viktiga för dig. Om du blir vald i valet ökar påverkningsmöjligheterna men redan genom att ställa upp som kandidat bidrar du med din del till valdiskussionen.

Då du blir vald kan du även ge en röst åt dem som inte annars kanske skulle ha en.

Officiell beslutsfattning med sina mångahanda processer kan kännas komplicerad för en oerfaren person. Långtida förtroendevalda kan ändå själva vara "lika borta med vinden" som en som sitter sin första period. Ingen kan heller vara insatt i allt men grunderna lär man sig snabbt. Ett av målen med denna handbok är att avlägsna onödig spänning från valarbetet och från att fungera i ett förtroendeuppdrag!

Blev du intresserad av att ställa upp som kandidat? Bekanta dig mer med valmansföreningarna i nästa kapitel. Fundera på om du kan hitta en färdig valmansförening som du kan gå med i eller om du kanske skulle vilja grunda en egen.

Hur ställer man upp som **KANDIDAT?**

Valmansföreningar

I församlingsvalet ställer man upp som kandidat som en del av en valmansförening som också kallas "lista". Strukturellt är valmansföreningar som partier i riksdagsvalet. Även om en del av valmansföreningarna binder sig till något visst parti representerar inte listorna nödvändigtvis någon partipolitisk ståndpunkt. Valmansföreningarna har sina egna profiler och saker de agerar för. Som kandidat lönar det sig att sätta sig in i vilka olika listor som planeras i församlingen, ofta är de desamma som i föregående val. Valmansföreningen har ett ombud som ansvarar för listans angelägenheter samt oftast även aktiva personer som gör förhandsarbete. Av dessa personer kan du fråga om vad listan agerar för och om de skulle vara intresserade av att ta med dig som kandidat.

"Strukturellt är valmansföreningar som partier i riksdagsvalet."

Hjälp med att kontakta valmansföreningarna får du genom att fråga till exempel församlingens anställda eller pastorskansliet.

I församlingsvalet följer man ett proportionellt valsysteem där kandidatens röster blir hela den egna listans röstmängd delat på hur många röster i ordningen hen fått inom sin egen lista. Det här betyder att du kan bli vald med mindre röster än någon annan om din lista är större eller populärare än hens.

Att grunda en valmansförening

Att grunda en egen valmansförening är förhållandevis enkelt. Först måste man i samfälligheter komma ihåg att man måste grunda egna listor till valet för gemensamma kyrkofullmäktige och församlingsrådet, även om namnet och värderingar de står för är de samma. Det är frågan om två skilda val.

För att grunda en valmansförening behövs tio röstberättigade församlingsmedlemmar och en stiftelseurkund som lämnas in till pastorskansliet.

I stiftelseurkunden måste det stå:

- Informationen om tio stiftande medlemmar (namn, titel, yrke, adress och daterad underskrift)
- Vilket val det är frågan om
- Informationen om föreningens ombud och ersättaren för ombudet

En stiftande medlem eller ett ombud kan inte tillhöra församlingens valnämnd och ombuden kan inte vara kandidater i valet. En stiftande medlem kan dock vara kandidat i valet.

I valen för kyrkofullmäktige och församlingsrådet får det finnas högst dubbelt så många kandidater jämfört med hur många representanter som väljs i valet. I valet för gemensamma

kyrkofullmäktige får det finnas tre gånger så många kandidater jämfört med hur många som blir valda. Kandidatlistan ska innehålla varje kandidats skriftliga samtycke för att ställa upp som kandidat samt försäkran att hen inte är kandidat på någon annan lista.

Den ifyllda **stiftelseurkunden** och **kandidatlistan** ska lämnas in till pastorskansliet eller det ställe som valnämnden har bestämt senast **15.9. kl. 16.**

Mer exakt information om att grunda en valmansförening hittar du i kyrkoordningens 9:e kapitlets paragrafer 10 §–16§ (finlex.fi). Du får hjälp med pappersarbetet vid behov av pastorskansliet och anställda inom församlingens förvaltning.

“Att grunda en egen valmansförening är förhållandevis enkelt!”

Personlig kampanj

När en sammanställning av kandidatlistor är publicerad och du vet ditt kandidatnummer lönar det sig att börja göra valkampanj. För att bli vald i församlingsvalet behövs oftast väldigt lite röster. Därför är det inte alls onödigt att göra reklam åt både sin egen kompis-krets och sina närmaste. Det lönar sig också alltid att nå väljare som inte känner dig från förut.

Under sociala mediers tid är det lätt att sprida bra innehåll för en bred publik men svårare är det att sticka ut ur massan. Vid marknadsföring i sociala medier hjälper korta och snärtiga formuleringar. Det lönar sig inte att börja ha långa monologer om dina valtema i inläggen. Du kan rikta publiken till valkompassen med till exempel en länk. I valkompassen kan du sedan berätta mer utförligt om varför just du borde bli vald. Att hålla framme sitt kandidatnummer är vanligt i marknadsföringen, men kandidatnumren samt kandida-

tens namn finns också vid röstningsställen.

Det är också typiskt att ha fysiskt material, såsom broschyrer och affischer, utöver sociala medier när man gör valkampanj. Dessa material blir dyrare än digitala. För att dela ut fysiskt material bör man hitta en bra tid och plats. Överallt är det inte tillåtet att göra valkampanj, så det lönar sig att först fråga om lov av utrymmets ägare!

Du kan också ordna ett evenemang tillsammans med andra kandidater. Det kan till exempel vara en valpanel eller ett öppet diskussionstillfälle om församlingens angelägenheter. För ett sådant evenemang kan församlingen möjligtvis erbjuda utrymme till. Kyrkan skapar en allmän valslogan och grafisk utformning för församlingsvalet. Du kan bra använda dig av dem i din egen marknadsföring.

I valkampanjen kan du använda dig av din kreativitet och fantasi. Du kan fråga hjälp av din kompis för att tillsammans komma på idéer för en kampanj som är i din stil!

Valkompass

Kyrkan har förverkligat en valkompass i de föregående valen. Som kandidat får du före valet inloggningsuppgifter för att fylla i valkompassen. I valkompassen får du presentera dig själv och svara på frågor angående dina värderingar. På så sätt kan väljarna ta reda på vilken kandidat som skulle bäst representera dem, även om de inte känner kandidaten personligen.

Det är oftast inte obligatoriskt att svara på alla frågor i valkompassen. I vissa frågor är ett flervals- eller skjutreglags-svar obligatoriskt, men det öppna svaret är valfritt. Det lönar sig ändå att svara på så många frågor som möjligt och motivera sitt svar i mån av möjlig-

het. Då ger du väljaren bättre information som grund för hens beslut och en mer kompetent bild av dig själv.

Stöd som församlingen erbjuder

I många församlingar och samfälligheter erbjuds kandidaterna en samordnad fotografering för valbilder. Bilden kan användas vid listornas gemensamma reklamer, men du kan även själv använda den. Till exempel i valkompassen kan man och lönar det sig att lägga in sin egna bild.

Församlingen kan även tillåta valreklam i sina utrymmen, men kolla först med personalen att det är okej innan du lägger upp dina reklamer någonstans. Församlingen ordnar ofta evenemang, såsom valpaneler, där kandidater och listor får berätta om sina egna valtema åt väljarna. Om du inte är rädd för att uppträda, är det här ett ypperligt tillfälle att göra ditt ansikte känt.

Listans gemensamma kommunikation

Valmansföreningarna informerar kollektivt om sina egna kandidater. Till exempel med en gemensam affisch med alla listans kandidaters bilder och kandidatnummer. Listorna kan även beställa gemensamt valmaterial, såsom broschyrer som delas ut. Den här sortens kommunikation är mer kostnadseffektiv istället för att göra allting ensamt. Alltså lönar sig samarbete! Du kan till exempel hitta en professionell inom marknadsföring på din lista vars kunnighet kan även ge din profil ett lyft!

Stöd som NAVI erbjuder

NAVI stöder unga kandidater och uppmuntrar unga att rösta i valet. NAVIs valmaterial publiceras på NAVIs nätsidor i början av 2026.

Du kan alltid också skicka ett meddelande direkt till NAVI!

5 TIPS:

Fundera på vad du vill påverka i församlingen. Du kan sammanfatta dina mål i t.ex. tre punkter.

Hitta på en oförglömlig slogan åt din kampanj.

Berätta överallt att du ställer upp som kandidat. Göm inte din kandidatur utan för fram den modigt.

Lägg tid på att fylla valkompassen! Väljarna söker efter kandidater som passar dem i valkompassen och de vill veta motiveringarna till svaren.

Bli inte ensam, utan fråga om hjälp! Du får stöd till exempel av din egen församling, någon som ställt upp tidigare eller ta kontakt med NAVI, vi hjälper dig!

Att vara
**FÖRTROENDE-
VALD**

Möten i församlingarna

Att delta i ett möte kan föra med sig många termer och praxis som känns konstiga. Det här avsnittet försöker förklara de mest centrala av dem. Mer exakt information hittar du i förvaltningsstadgan för ditt råd/fullmäktige.

Olika förvaltningsorgan

Det finns utöver beslutande organ som väljs med val, även ett flertal andra förvaltningsorgan i församlingarna och samfälligheterna. De här skiljer sig mellan församlingarna men till exempel olika kommittéer är vanliga. Kommittéer och andra motsvarande organ består oftast av förtroendevalda som rådet/fullmäktige väljer bland sig samt av tjänsteinnehavare som berör ämnet.

Vanligtvis berättar förvaltningsorganets namn vilka ämnen det behandlar. Till exempel diakonidirektionen behandlar troligen de stora besluten inom diakoniarbetet och består av diakoniarbetare, präster inom diakoni och förtroende-

valda som blivit valda till kommittéen.

Det är typiskt att varje medlem i rådet/fullmäktige hör till någon kommitté eller ett annat organ. Innan platserna delas ut lönar det sig att sätta sig in i vilka olika organ som finns i din församling eller samfällighet. På så sätt kan du söka dig till ett sådant organ vars arbete intresserar dig och var du kan bidra mest! Personer som suttit med i rådet/ fullmäktige en längre tid samt församlingens anställda kan svara på dina frågor.

Du kan komma med i ett förvaltningsorgan även om du inte blivit vald till ordinarie representant eller suppleant i valet. Det lönar sig att vara i kontakt med den egna vallistans kontaktperson om det här.

Mötespraxis

Råden, fullmäktige och kommittéerna har möten på ett ganska formellt vis. Detta kallas för mötesteknik. Det kan kännas konstigt i början om du inte utövat det förut. Mötesteknik är ändå viktigt för rättvist beslutsfattande och man lär sig snabbt. Varje möte bör ha en föredragningslista där det framgår vilka ärenden som kommer att behandlas under mötet.

Föredragningslistan bör sändas åt dem som deltar i mötet före mötet. I början av mötet godkänns föredragningslistan som mötets arbetsordning. Till föredragningslistan kan punkter tilläggas genom beslut från mötet, men enligt god förvaltning borde det ske så lite som möjligt.

Om du önskar att mötet behandlar något ärende kan du föreslå att tillägga det till föredragningslistan. Detta skulle

vara bra att göra i god tid innan mötet börjar. Ännu bättre är att be under föregående möte om att ärendet behandlas under följande möte.

Möteskallelsen bör skickas före mötet enligt överenskommelse. I allmänhet är den överenskomna tidpunkten minst en vecka före mötet. I möteskallelsen bör det stå tid, plats och en lista över ärenden som behandlas (föredragningslista). Om mötet kommer att bestämma om till exempel långa dokument (såsom budgetar) bör deras preliminära version skickas som bilaga till möteskallelsen. I vissa fall publiceras bilagorna först efter att möteskallelsen redan skickats.

Du bör bekanta dig med mötets **dokument** innan mötet så du vet vad du bestämmer om. I allmänhet förväntas det att representanterna har läst bilagorna. Frågor om mötesdokumen-

ten kan riktas till mötets ordförande eller sekreterare. De kan även vid behov skicka frågorna vidare åt någon som vet mer om ärendet.

Mötet framskrider enligt föredragningslistan och vid varje punkt på föredragningslistan presenterar mötets ordförande eller någon annan presenterar ärendet som det görs beslut om. Vissa ärenden såsom beslutsförteckningar skrivs endast ner för kännedom och det finns inget behov av att diskutera dem. Du får ändå kräva att diskutera om vilket som helst ärende som finns på föredragningslistan och ofta diskuteras ändå ärenden som inte behöver något beslut. På så sätt hänger de förtroendevalda med i organisationens verksamhet. Till exempel hur det går med skolsamarbetet kan diskuteras utan att göra något beslut.

Flera ärenden måste det ändå göras beslut om. Då kan mötesordförande ha

ett **grundförslag** för ärendet. För till exempel bokslutet kan grundförslaget vara följande: "Vi beslutar att fastställa bokslutet.". Om det inte finns ett grundförslag måste en röstberättigad mötesrepresentant komma med ett förslag till beslut (t.ex. "Foreslår att vi väljer sökande B till tjänsten som ungdomsarbetsledare"). I de flesta situationer måste en annan röstberättigad säga att hen understöder förslaget som gjorts. Ett undantag till det här är till exempel personval. Om endast ett förslag har gjorts och det hörs godkännande mummel från alla håll kan ordförande uppfatta att beslutet är enhälligt. Ordförande kan även ändra på grundförslaget som hen gjort på basis av diskussionen som förts.

Om du ändå är av olik åsikt än grundförslaget eller något annat förslag som kommit fram kan du göra ett motförslag. Om ditt motförslag understöddes och det andra förslaget inte av-

tyrks eller grundförslaget ändras, måste mötet **rösta** mellan förslagen. Innan en möjlig röstning kan man diskutera förslagen som gjorts samt motivera dem. Röstningen kan utföras genom att räcka upp händerna eller som slutna omröstning. Mötesordförande bestämmer röstningssättet men om någon röstberättigad så kräver måste röstningen utföras som en slutna omröstning. Om det finns endast ett förslag och inga motförslag görs, blir beslutet på basis av det enda förslaget som gäller.

På basis av diskussionerna och beslutet som görs skrivs ett **protokoll**. Den som skriver protokollet är oftast en anställd vid församlingen eller samfundligheten. Protokollet skrivs under av mötesordförande samt minst två protokolljusterare som blivit valda bland de närvarande vid mötet.

Protokolljusterarna väljs i början av mötet. Det är rättvist att varje representant fungerar som justerare på sin tur. Om du väljs som protokolljusterare ska du komma ihåg vad som bestämdes om ärendena, då du med din underskrift intygar att protokollet är sanningsenligt.

Att göra ett initiativ

Om du har ett ärende som inte kommer att finnas på mötets föredragningslista kan du göra ett initiativ om att ärendet ska behandlas. Du kan föreslå muntligt till mötesordförande att vilket som helst ärende ska behandlas.

Om du skickar in ett initiativ skriftligt måste det tas till behandling. Det görs kanske inte något beslut om ärendet genast i nästa möte men dess förberedelse börjar omedelbart.

TIPS:

Du kan göra ett initiativ om ärenden som är viktiga för dig och främja till exempel saker som du lyfte upp i din valkampanj!

Följande saker lönar det sig att ta hänsyn till då du gör ett initiativ:

1. Det finns övertygande motiveringar och till exempel möjliga jämförelsepunkter från andra församlingar i initiativet.
2. Initiativet är koncist och konsekvent.
3. Initiativet har ett tydligt förslag för vad man vill göra med hjälp av det.
4. Initiativet har en slagkraftig rubrik.
5. Du kan samla underskrifter till ditt initiativ från andra förtroendevalda som blivit valda genom valet och som vill stödja det.

Ärenden som behandlas

Verksamhetsplan och -berättelse

Församlingens och samfällighetens verksamhet styrs av en årlig verksamhetsplan som godkänns för nästa kalenderår på hösten. Förverkligande av föregående års verksamhetsplan utvärderas i verksamhetsberättelsen som behandlas varje vår.

Verksamhetsplanen förpliktar anställda vid församlingen och är den huvudsakliga metoden som förtroendevalda har för att bestämma om saker i församlingen.

I verksamhetsberättelsen rapporterar de anställda om det gångna året och via den kan förtroendevalda granska genomfattande nuläget och verksamheten i församlingen.

Budget och bokslut

I samband med verksamhetsplanen behandlas även **budgeten**. Nästan all verksamhet använder pengar och där-

för måste man planera hur resurserna utdelas då man planerar verksamheten.

Budgetpropositionen har en massa siffror och tabeller som kan göra att den känns förvirrande. Även den klarnar då man sätter in sig i den. Du kan till exempel se på hur olika utgifter och inkomster har ändrats jämfört med budgeten från föregående år. De här ändringarna berättar åt vilket håll inkomsterna har utvecklats och åt vilket håll utgifterna kommer att föras. Budgeten är ändå endast en uppskattning och hur korrekt den är bedöms i **ekonomiberättelsen** som behandlas i samband med verksamhetsberättelsen. I ekonomiberättelsen beskrivs hur mycket utgifter och inkomster uppfylldes under det gångna året.

Församlingens och samfällighetens bokföring granskas av en utomstående revisor för försummelse eller missbruk. Revisorn ger ett utlåtande om boksfö-

ring granskas av en utomstående revisor för försummelse eller missbruk. Revisorn ger ett utlåtande om bokföringens lagenlighet. På basis av detta utlåtande godkänner rådet/fullmäktige budgeten alltså ekonomiberättelsen och ger ansvarsfrihet åt de ansvariga tjänsteinnehavarna och förtroendevalda för det föregående årets del. Då rådet/fullmäktige beviljar detta, tar de ansvar för att ekonomin är i ordning. Ansvarsfrihet ska alltså inte ges om det finns oklarheter eller missbruk!

Andra ärenden

Förutom årliga planer styrs församlingarnas och samfälligheternas verksamhet av till exempel strategier, förvaltningsstadga och andra instruktioner.

Strategin skapas oftast för fyra år i gången och hur den uppfylls granskas varje år. Olika stadgar förnyas vid behov. I självständiga församlingar och

samfälligheter på samfällighetsnivå är fastigheter ett vanligt ärende som behandlas. Beslut att bygga, sanera och sälja kräver långsiktspåläggning och överflyttning av stora pengasummor. Därför förbereds de grundligt. Att avstå från fastigheter eller ingripa i deras dåliga skick skapar även ofta starka åsikter hos människor.

Förutom de ovannämnda långa dokumenthandlingarna och fastighetstekniken bestäms det om många andra ärenden i församlingarna. Till näst i guiden berättas det om personval som är standardärenden i varje församling varje år. Till vardagen i församlingen hörs allt möjligt. I många av de här sakerna är rådet/ fullmäktige med och bestämmer om dem. En omfattande lista av allt vad förtroendeorgan behandlar kan alltså inte skapas i denna handbok!

Personval och val

Kyrkomötet och stiftsfullmäktige

Kyrkomötet är kyrkans högsta beslutande organ. De stiftar kyrkolagen, fastställer hela kyrkans strategi, bestämmer till exempel om nya bibelöversättningar och påverkar via kyrkoordningen till exempel äktenskapsfrågan. Stiftsfullmäktige bestämmer om verksamheten på stiftsnivån och till exempel om personalen vid domkapitlet

Till båda väljer kyrkans präster **prästombuden** och förtroendevalda som blivit valda i församlingsvalet (alltså andra än präster) väljer de så kallade **lekmannaombuden**. Valen till kyrkomötet och stiftsfullmäktige hålls med fyra års mellanrum, vid halvvägs av församlingarnas mandatperiod. I församlingrådet eller kyrkofullmäktige får du vara med och välja lekmannaombud till båda.

Kyrkoherde- och kaplanval

Då tjänsten som kyrkoherde eller kaplan öppnas måste församlingen ordna en öppen ansökan och ordna val. Vid kyrkoherdetjänsten bestämmer kyrkofullmäktige eller församlingrådet om valet ordnas som direkt val där alla 18 år fyllda församlingsmedlemmar har rätt att rösta eller som indirekt val där det beslutande organet själv väljer kyrkoherden. Om man bestämmer att välja kyrkoherden själv ordnas ett valmöte. Kaplanvalet ordnas alltid som ett indirekt val inom det beslutande organet.

I valet av kyrkoherde och kaplan har förtroendevalda en möjlighet att påverka vem som är församlingens ledande tjänsteinnehavare.

Alltså även om du är förtroendevald i lokalförsamlingen, lönar det sig att även sätta sig in i hela kyrkans ärenden!

Argumentation

Fullmäktiges och rådens möten handlar om att ta beslut om saker. Representerarna har olika grupper bakom sig och människor har alltid olika åsikter. Det kan alltså bra hända att du är med i en situation där din synpunkt ställs emot någon annans synpunkt och du måste motivera din egen ställning. Att ha en egen åsikt kräver mod. Men du har ändå blivit vald till din förtroendepost av församlingsmedlemmar, alltså har många tyckt om det du säger. Det är din plikt gentemot dem att modigt och ärligt driva dina egna värden i beslutsfattningen.

Man skulle kunna diskutera olika argumentationsteorier i oändlighet. Det finns säkert många handböcker om klassisk argumentation eller hur man håller gripande tal som är bättre än denna. I verkliga livet har det ändå inte avgörande betydelse i vilken proportion Ethos, Pathos och Logos finns i din taltur om årets budgetproposition. Rik-

Personval

Vid val av andra anställda ordnas inte val utan rådet/fullmäktige bestämmer själv om saken. Då man väljer präster görs ett utlåtande till domkapitlet som utfärdar ett förordnande till prästen. Vid andra tillfällen bestämmer det beslutande organet om anställningen.

Rådet/fullmäktige kan utvärdera de sökandes lämplighet på det sätt de själv anser som lämplig. Direktiven i Finlands lagstiftning om diskrimination och arbetssökning får ändå inte glömmas. Det lönar sig att sätta in sig i personvalen då de anställdas kunskaper och personlighet påverkar församlingens verksamhet.

Som förtroendevald kan du få komma med på arbetsintervjuerna. Många kan få för första gången se hur det är att vara med på en arbetsintervju som arbetsgivare.

tiga diskussionsdeltagare är inte mäs-
tare på argumentation. Alltid kan man
inte ändra på någon annans åsikt som
redan är fastslagen men det finns ett
par saker som är bra att ta i beaktande
vid mötesdiskussionen.

I många situationer kan grundförslaget
ha en styrande verkan. I praktiken syns
det här i att grundförslaget godkänns
då ingen motstår det eller gör motför-
slag. Det kan finnas en tanke i männis-
kors huvuden att grundförslaget inte
ska motstås utan ett vägande skäl. Det
här är verkligen inte sant. Grund-
förslaget finns för att göra beslutsfat-
tandet smidigare. Det är tillåtet att
göra ändringsförslag till grundförslaget
både i små och stora ärenden. Först
när organen har behandlat ärendet är
beslutet sådant där församlingsmed-
lemmarnas åsikt syns.

När man diskuterar den egna gemens-
kapens ärenden kan diskussionsdelta-

garna ha känslorna med i spelet. Beslut
som görs lokalt påverkar ofta på något
sätt en själv eller ens närstående.
Beslutsfattarna kan även ha egna
intressegrupper vars ärenden de driver
medvetet eller omedvetet. I sådana här
fall kan till exempel överflyttningen av
pengar från en sektor till en annan vara
en självklart bra förändring för några
men för någon annan är förändringen
helt fel.

Då värderingarna för diskussionsdelta-
garna skiljer sig från varandra är det
svårt att komma till precis samma
slutsats med logiska orsakssamman-
hang. Därför finns det representanter
med flera olika värderingar i organen så
att man kan komma fram till en
kompromiss tillsammans. En enskild
mötesrepresentant ska alltså försvara
sina egna värden men också kunna
vara lagom flexibel så att man kan
komma fram till en mellanlösning.

**Att ha en egen åsikt
kräver mod.**

Emellanåt stöter man säkert på s.k. dåliga grunder. Du kan anses, öppet eller mellan raderna, vara "för ung" att veta om något. Även om det här klart är dålig argumentation gynnar det säkert inte dig att påpeka högt om saken utan det kan bara irritera alla parter. Om du däremot konsekvent motiverar din synpunkt visar du med din handling att du är en diskussionsdeltagare som är värd att ta i beaktning. Så här visar du konstruktivt att tvivlarna hade fel.

Om en undervärderande attityd är ett konstant problem lönar det sig att ta diskussionskulturen på tal utanför de egentliga möten med andra mötesrepresentanter eller med exempelvis presidiet.

Jer. 1:7

Rättigheter och skyldigheter

Mandatperioden

Mandatperioden för kyrkofullmäktige och församlingsråden är fyra kalenderår och perioden börjar vid årsskiftet av påföljande år från valet. Som representant måste du vara valbar under hela perioden. Du förlorar din valbarhet om du lämnar kyrkan, flyttar bort från församlingens område eller får ett arbetsförhållande vid församlingen eller samfälligheten.

Om du förlorar din valbarhet måste detta meddelas till ordförande eller sekreterare vid fullmäktige eller rådet och du måste anhålla om utträde. Om du lämnar ditt förtroendeuppdrag mitt i mandatperioden kommer din valmansförenings första suppleant ta din plats. Alltså kan en representant som driver helt olika ärenden komma med istället för dig. En plats som man en gång lämnat kan man inte få tillbaka.

Om du själv är suppleant lönar det sig

att vara klar att bli ordinarie medlem i något skede av din mandatperiod.

Sekretess

Möten för kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkofullmäktige är i princip öppna om inte organet har tagit ett annat beslut för något ärende. Möten för andra organ såsom församlingsrådet är inte öppna. Det betyder att ingen utomstående får komma till mötet utan inbjudan och att diskussioner som diskuteras under möten inte ska diskuteras med utomstående.

Den information som finns i protokollet och som bilaga till det är offentligt alltså får man diskutera det också med andra. Då man behandlar personuppgifter eller annan känslig information kan punkten sekretessbeläggas. Då överlämnas inte protokollanteckningarna eller bilagorna för denna punkt åt någon utanför organisationen. De här ärendena diskuteras inte heller med nå-

gon annan än dem som var på plats. Att sekretessbelägga en punkt i protokollet kan föreslås av vem som helst av deltagarna men vanligtvis görs det av ordförande.

Att bekanta sig med bilagor

Vid de flesta möten skickas olika bilagor med protokollet. Omfattande dokumenthelheter och bakgrundsfakta för ärenden som ska behandlas flyttas ofta som bilaga till protokollet så att protokollet skulle hållas koncist och besluten skulle vara lätta att läsa. Det lönar sig att bekanta sig med bilagorna i förväg då även om dokumentet skulle gås igenom punkt för punkt så kan det finnas något i bilagorna som du vill lyfta upp till diskussion. Du förväntas inte kunna bilagan utantill men det förväntas att du har läst igenom det i förväg och förberett de potentiella kommentarerna som du har. Då mötesrepresentanterna gör så här kan mötet framskrida inom rimlig tidtabell och fo-

kusera på själva beslutsfattandet istället för att offra tid för att bekanta sig med bilagorna.

Vid beslutsärenden som återkommer varje år såsom verksamhetsplanen och -berättelsen samt budgeten kan det hjälpa att jämföra dokumenten med föregående år. Till exempel kan verksamhetsplanen jämföras med föregående verksamhetsberättelse och på så sätt kan man avgöra om tjänsteinnehavarna håller på att ta rätt beslut på basis av tidigare erfarenheter. I budgeten kan man jämföra summorna med föregående årets budget och ekonomiberättelse. På så sätt får du en helhetsbild över hur användningen av pengar kommer att ändras. Det är välmotiverat att ställa frågor om det händer snabba, stora förändringar i användningen av pengar på något de-lområde eller om det finns ett känt problem men inga förändringar är planerade.

Rätten att hänga med

Som förtroendevald har du rätt att få tillräckligt med information om organisationens verksamhet som stöd för din beslutsfattning. Du får alltså alltid fråga på mötena och utanför dem av tjänsteinnehavarna och församlingsmedlemmarna om verksamhetens detaljer. Tjänsteinnehavarna, speciellt cheferna, har en plikt att svara på dina frågor inom rimliga gränser. Fullmäktige eller rådet kan också bjuda in medlemmar från personalen och församlingsmedlemmar till möten.

På så sätt kan de förtroendevalda tillsammans utarbeta frågor i förväg och då kan den som ska höras också förbereda sig bättre för att presentera sitt ärende. Organen kan göra grundade och kloka beslut bara då de har sanningsenlig och tillräcklig information om organisationens verksamhet. Även församlingsmedlemmarna har rätt att

hänga med verksamheten som de förtroendevalda som representerar dem håller på med. Som sagt är mötena inte nödvändigtvis öppna. På så sätt hänger församlingmedlemmarnas tillgång till information på protokollet och extern kommunikation.

Alltså om något ärende som behandlas väcker mycket intresse eller frågor hos församlingsmedlemmarna kan man motivera det gjorda beslutet i protokollet. Diskussionerna som diskuteras kan refereras i protokollet men resultatet av omröstningarna måste inte publiceras. Ett beslut som gjorts via omröstning behöver man inte motivera på något annat sätt än att konstatera slutresultatet av omröstningen.

Ersättningar

I många råd och fullmäktige är mötesarvodet en fast summa för varje möte man varit närvarande vid. Utöver det här har förtroendevalda rätt till reseersättning för resor mellan hemmet och mötesplatsen. Den här saken lönar det sig att reda ut med den egna församlingen då praxis växlar mellan församlingarna.

Storleken på arvodet kan få tillägg då till exempel mötestiden drar ut eller om man är ordförande för något organ. Storleken på arvodet och tilläggen bestäms vid församlingen. För ersättningarna frågar administrationen vid behov om dina bankuppgifter och skattekort.

FRAMTIDEN ÄR.
I VARJE FALL VÅR.

ANTECKNINGAR:

Text: NAVI-ryhmä
Översättare: Amanda Riikonen
Fotograf: Jalmari Salovirta
Grafisk design och layout: Liisa Kerola

HOPPETS REVOLUTION

Var modig och ställ upp som kandidat
- vi bygger framtidens kyrka tillsammans.

Läs mer : www.naviryhma.fi

